Калініна О. М. Переміщення компаній в межах Європейського Союзу: нові перспективи для юридичних осіб

Калініна Ольга Миколаївна,
кандидат юридичних наук,
молодший науковий співробітник
науково-дослідної частини
Інституту міжнародних відносин
Київського національного університету імені Тараса Шевченка

ПЕРЕМІЩЕННЯ КОМПАНІЙ В МЕЖАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ: НОВІ ПЕРСПЕКТИВИ ДЛЯ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ

Можливість корпоративної мобільності компаній в межах Європейського Союзу (далі ЄС, Союз, Євросоюз) є запорукою їх вдалого функціонування на внутрішньому ринку та однією зі складових ефективної бізнесової діяльності.

Тому важливо розкрити потенціал внутрішнього ринку шляхом подолання бар'єрів для транскордонної торгівлі, полегшення доступу до ринків, підвищення довіри та стимулювання конкуренції, пропонуючи ефективний і пропорційний захист зацікавленим сторонам.

Часто компанії доводиться долати кілька перешкод при перенесенні свого офісу за кордон. Це гальмує корпоративну мобільність і є однією з причин, чому реалізацію свободи заснування компаній в Європейському Союзі не може бути повністю забезпечено. За відсутності позитивної гармонізації щодо передачі зареєстрованого місцезнаходження компанії, Суд Європейського Союзу (далі Суд ЄС) в своїх рішеннях визначає, наскільки компанії можуть мати мобільність в межах ЄС. Аналізуючи прецедентне право щодо корпоративної мобільності компаній на внутрішньому ринку, стали

очевидними декілька недоліків у поточному процесі гармонізації корпоративного законодавства ЄС.

Таким чином, існувала потреба у повторному наголошенні на необхідності прийняття положень Чотирнадцятої Корпоративної Директиви Європейського Союзу [1] щодо законодавства про перенесення зареєстрованого офісу компанії з однієї держави-члена до іншої без втрати правосуб'єктності. При цьому має бути реалізований компроміс між теорією інкорпорації та теорією осілості.

Як правило, країни, що застосовують теорію інкорпорації, дозволяють компанії перенести свій головний офіс в іншу державу без зміни правового режиму, яким регулюється її діяльність (таким правом завжди є право держави реєстрації). Відповідно до теорії осілості при перенесенні фактичного місця знаходження компанії відбувається зміна особистого статуту: ним стає право приймаючої держави. У зв'язку з чим може виникнути проблема визнання такої компанії приймаючою державою [2, С. 340].

Застосування свободи підприємницької діяльності щодо транскордонної мобільності компаній було розтлумачено у серії справ Суду Європейського Союзу.

Статті 49 та 54 Договору про функціонування Європейського Союзу (далі ДФЄС) [3] забезпечують свободу заснування та економічної діяльності компаній. Згідно з прецедентною практикою Суду ЄС, поняття «заснування» у значенні цих статей є дуже широким, що дозволяє громадянину Союзу стабільно та на постійній основі брати участь в економічному житті іншої держави-члена та отримувати від цього прибуток [4]. Це передбачає фактичне здійснення господарської діяльності через заснування в іншій державі-члені на невизначений строк [5, 6]. Для того, щоб стверджувати про застосування свободи заснування, необхідно забезпечити постійну присутність у приймаючій державі-члені [7, 8]. Така прецедентна практика може бути розтлумачена, як «немає свободи заснування без самого заснування».

З іншого боку, Суд ЄС значно поширив застосування статей 49 та 54 ДФЄС на формальні представництва компанії без «стійкого заснування» та/або «постійної присутності» у своїй державі-члені. У справі Centros Суд ЄС постановив, що законодавство Союзу застосовується до створення дочірніх підприємств, філій та агентств в інших державах-членах, і в цьому відношенні не має значення, що компанія була створена в одній державі-члені тільки з метою подальшого заснування в іншій державі-члені, на території якої буде проводитися її основна діяльність [9].

У рішенні по справі Cartesio [10] за 2009 рік Суд ЄС встановив керівні принципи для транскордонного перенесення місця діяльності компанії. Суд ЄС заявив, що, з одного боку, держава-член має повноваження визначати сполучний чинник, якого має дотримуватися компанія, якщо вона хоче вважатися заснованою відповідно до законодавства цієї держави-члена і, таким чином, мати змогу користуватися правом заснування, і це потрібно, якщо компанія зможе згодом підтримувати цей статус (таким чином, розглядаючи компанії як правові особи своєї країни походження). Такий сполучний чинник являє собою низку положень національного законодавства держави-члена, на підставі якого компанія здійснює економічну діяльність, та яке і є тим необхідним зв'язком компанії та даної держави-члена. З іншого боку, свобода заснування включає право компанії переходити з однієї держави-члена до іншої. Якщо внутрішнє законодавство держави-члена походження вимагає ліквідації підприємства, що перешкоджає йому перетворитися на юридичну особу, що регулюється законодавством іншої держави-члена, така міра не може бути виправданою відповідно до правил свободи заснування [10].

Попередні рішення були доповнені висновками Суду ЄС у справі Vale [11], де він роз'яснив правову позицію приймаючої держави-члена. Якщо держава-член допускає перетворення компаній, що регулюються національним законодавством, вона також повинна надавати таку ж можливість іноземним компаніям Євросоюзу. За відсутності відповідного

законодавства ЄС, приймаюча держава-член може встановити процедурні норми, якими буде врегульовуватись транскордонне перетворення компаній, але має забезпечити, щоб вони не були менш сприятливими, ніж ті, що регулюють подібні внутрішні перетворення (принцип еквівалентності), і на практиці не повинна робити неможливим або надто складним здійснення прав, встановлених правовим порядком Європейського Союзу (принцип ефективності) [12, С. 40-43].

Незважаючи на те, що рішення по справі Vale внесло більшу ясність у транскордонні перенесення зареєстрованого офісу компанії та транскордонні перетворення компаній в цілому, залишалося ще багато запитань.

Справа Polbud стала остаточним кроком до встановлення можливості транскордонних перетворень компаній в Європейському Союзі.

Суд Європейського Союзу 25 жовтня 2017 року у справі Polbud [13] вирішив, що транскордонне перетворення компаній має бути дозволено в рамках свободи заснування, навіть якщо перетворена компанія не здійснює жодної економічної діяльності на території приймаючої держави-члена.

Відповідно до обставин справи, у вересні 2011 року акціонери товариства з обмеженою відповідальністю Polbud, створеного згідно з польським законодавством, вирішили перенести головний офіс компанії з Польщі до Люксембургу. У рішенні не йдеться про одночасне перенесення головного офісу або місця здійснення економічної діяльності. На підставі даного рішення судом Польщі було відкрито процедуру ліквідації. В травні 2013 року, після рішення акціонерних зборів у Люксембурзі, головний офіс товариства Polbud був переміщений до Люксембургу, компанію було перейменовано в Consoil Geotechnik, а її правова форма була змінена на товариство з обмеженою відповідальністю за законодавством Люксембурга. Згодом Polbud подав до польського суду заяву про виключення з комерційного реєстру. Заява була відхилена, оскільки, як повідомив суд, компанія Polbud не надала доказів успішного виконання процедури ліквідації. Polbud оскаржила це рішення, стверджуючи, що ліквідація не потрібна, оскільки компанія

продовжує існувати як юридична особа, зареєстрована за законодавством Люксембургу [13].

У своєму рішенні у справі Polbud Суд ЄС вкотре взяв на себе роботу законодавців Європейського Союзу, продовжуючи розтлумачувати свободу заснування, передбачену статтями 49 і 54 ДФЄС. По даній справі перед Судом ЄС постали наступні питання:

1. Чи застосовуються Статті 49 і 54 ДФЕС до перенесення реєстрації головного офісу компанії, зареєстрованої відповідно до законодавства однієї з держав-членів, на територію іншої держави-члена з метою перетворення її правової форми, коли компанія не має наміру змінити місцезнаходження свого головного офісу або проводити реальну економічну діяльність на території приймаючої держави-члена?

2. Чи є національне законодавство держави-члена, згідно з яким відбувається вилучення компанії з комерційного реєстру, і, відповідно, перенесення даної компанії за умови її ліквідації, сумісним зі свободою заснування?

По-перше, Суд ЄС наголосив, що свобода заснування поширюється на передачу зареєстрованого офісу компанії з однієї держави-члена до іншої, навіть якщо в цій приймаючій державі-члені не передбачається здійснення реальної економічної діяльності. По-друге, Суд ЄС виключив застосування до компаній національного законодавства, яке передбачає обов'язкову ліквідацію, якщо компанія вимагає вилучення з початкового комерційного реєстру з метою реалізації зовнішньої міграції. Суд ЄС вирішив, що, вимагаючи ліквідації компанії Polbud, польське законодавство може перешкодити, якщо не запобігти, транскордонному перетворенню компанії. Таким чином, це законодавство є обмеженням свободи заснування.

По-друге, Суд ЄС зобов'язав державу походження дотримуватися принципу еквівалентності. Цей принцип у справах про транскордонне перетворення компаній зазвичай вважається обов'язковим лише для приймаючих держав-членів, що забезпечує однакове ставлення до

національних та іноземних компаній [11]. У справі Polbud Суд ЄС розширив сферу застосування принципу еквівалентності на державу-члена походження, стверджуючи, що «у випадках транскордонних перетворень накладання щодо таких перетворень умов, які більш обмежувальні, ніж ті, що застосовуються до перетворень компаній на державному рівні», є неприпустимим [13].

Підсумовуючи висновки по справах Daily Mail та National Grid Indus, варто зазначити, що здійснення свободи заснування з метою отримання переваг від найбільш сприятливого законодавства само по собі не становить зловживання правом [14, 15]. Суд ЄС пояснив, що «сам факт, що компанія переносить свій зареєстрований офіс з однієї держави-члена до іншої, не може бути підставою для загальної презумпції шахрайства і не може виправдовувати заходи, що негативно впливають на здійснення гарантованої Договором про функціонування ЄС свободи заснування» [13].

У своїй думці по справі Polbud від 4 травня 2017 року генеральний адвокат А. Г. Кокотт висловила чітку позицію, наголошуючи на необхідності фактичного заснування компанії для застосування статей 49 і 54 ДФЄС. Цей критерій є достатньо дотриманим, як вона стверджує, якщо, принаймні, компанія має намір здійснити фактичне заснування в сенсі проведення принаймні номінальної економічної діяльності в приймаючій державі-члені. Вона робить висновок, що свобода заснування «надає суб'єктам здійснення економічної діяльності в Європейському Союзі право вибирати місце своєї економічної діяльності, але не дає їм права вибирати законодавство, що буде застосовуватися до них» [16].

Наслідки судового рішення по справі Polbud для внутрішнього ринку Європейського Союзу стали доленосними.

По-перше, Суд ЄС створив правову визначеність у сфері, що є особливо важливою для функціонування внутрішнього ринку ЄС. У своєму рішенні Cartesio Суд дозволив у цілому транскордонне перетворення компаній ЄС, але мало що вплинуло на економічні відносими між державами-членами. Таким чином, треба вважати загальноприйнятим той факт, що перетворення компанії

з однієї держави-члена в іншу вимагає справжнього економічного зв'язку з приймаючою державою. У справі Polbud Суд ЄС уточнив, що регуляторні повноваження держави-члена закінчуються, коли компанія перетворюється на компанію, підпорядковану законодавству іншої держави-члена. Саме приймаюча держава-член повинна визначити юридичні та/або економічні умови, які повинна виконати компанія для того, щоб здійснити перетворення. Відповідно до статей 49 та 54 ДФЄС [3], державі-члену походження дозволяється лише прийняти законодавство для захисту суспільних інтересів (наприклад, захист кредиторів, міноритарних акціонерів та службовців), але норми даного законодавства не повинні вимагати обов'язкову ліквідацію компаній.

У рішенні Polbud Суд зазначив, що законодавство ЄС поширює дію свободи заснування на всі компанії або фірми, створені відповідно до законодавства держави-члена, та які мають зареєстрований офіс, центральну адміністрацію або основне місце діяльності в межах держави-члена Європейського Союзу. Дана свобода включає, зокрема, право такої компанії перетворити себе на компанію або фірму, що регулюється законодавством іншою держави-члена. У справі Polbud свобода заснування надає зазначеній компанії право перетворити себе на компанію, зареєстровану згідно з люксембурзьким законодавством, за умови, що підстави для її перетворення, встановлені Люксембурзьким законодавством, дотримані, і зокрема, що вимога, прийнята Люксембургом для визначення зв'язку компанії або фірми з її національним правопорядком, задовольняється [17].

Рішення по справі Polbud роз'яснило всі правові аспекти для транскордонних переміщень компаній. Але Суд ЄС, будучи судовим органом, не може створювати та закріплювати будь-які нормативні процедури для здійснення таких перетворень або встановлювати відповідні правові норми. За відсутності в ЄС гармонізації законодавства щодо транскордонних перетворень, національні законодавці все ще можуть встановлювати правила для процедури їх реалізації, яких слід дотримуватися, також норми щодо

захисту міноритарних акціонерів, кредиторів, працівників або для боротьби з податковими або іншими зловживаннями у випадку транскордонних перетворень компаній [18, 263]. За відсутності єдиного гармонізованого законодавства для врегулювання сфери транскордонних перетворень компаній, судам доводиться аналізувати кожен окремий випадок таких перетворень на предмет відповідності праву ЄС, зокрема праву на свободу заснування. Це призводить до незадовільної ситуації з точки зору правової визначеності, що негативно впливає на компанії, зацікавлені сторони та держави-члени.

Таким чином, в законодавстві Європейського Союзу необхідно ввести і передбачити правила щодо транскордонного перетворення компаній з відповідними та пропорційними гарантіями для працівників, кредиторів та акціонерів з метою створення динамічного та справедливого внутрішнього ринку. Європейський Парламент вже неодноразово робив заклики до цього [19]. Зокрема, важливо, щоб працівники або їхні представники були залучені до процедури транскордонного перетворення компанії, відповідно до Принципу 8 Фундаментальних соціальних прав, зокрема, вони повинні бути своєчасно проінформовані та проконсультовані з усіх питань, що їх стосуються, у контексті транскордонних перетворень компаній [20]. Мобільність компаній повинна йти пліч-о-пліч із захистом соціальних і трудових прав.

Комісія ЄС 25 квітня 2018 року запропонувала прийняти нові норми в рамках законодавства про компанії, які дозволять компаніям максимально використовувати всі наявні можливості для ведення бізнесу на внутрішньому ринку ЄС та забезпечать транскордонні перетворення компаній належними гарантіями проти зловживань [21].

Мова йде про пропозицію нової Директиви Комісії, яка вносить зміни до Директиви ЄС 2017/1132 щодо законодавства про компанії [22]. Нові запропоновані зміни до положень директиви повинні надавати підтримку компаніям у переміщенні з однієї держави-члена ЄС до іншої, тобто через

транскордонне злиття, поділ або перетворення. Проте, запропоновані правила для транскордонних поділів та перетворень також вимагатимуть від компаній отримати попередню згоду від компетентного національного органу до перенесення компанії [21]. Хто буде діяти, як такий орган, поки не ясно.

Запропоновані Комісією Європейського Союзу зміни є революційними для корпоративного права ЄС, оскільки їх прийняття означатиме остаточне закріплення можливості транскордонних перетворень компаній в межах Союзу. Очевидно, що ці зміни якраз і викликані розглянутим вище рішенням Суду ЄС по справі Polbud. На сьогоднішній день Директива ЄС 2017/1132 містить Розділ II «Злиття та поглинання товариств з обмеженою відповідальністю», положеннями якого врегульовуються транскордонні злиття та поглинання [22]. Відповідно до запропонованих змін, назва даного Розділу II буде «Перетворення, злиття та поглинання товариств з обмеженою відповідальністю», а всі аспекти транскордонних перетворень компаній регулюватимуться положеннями Глави 1 «Транскордонні перетворення» [21].

До того ж така гармонізація вносить в корпоративне право Європейського Союзу новий чіткий термін – «транскордонне перетворення». До цього в справах Суду ЄС звучали та розглядалися лише окремі варіанти транскордонних перетворень: перенесення місця реєстрації, головного офісу, транскордонне переміщення компанії тощо.

Мета даної пропозиції має два аспекти: забезпечити конкретні та комплексні процедури для транскордонних перетворень компаній, поділу та злиття для сприяння транскордонної мобільності в Європейському Союзі, одночасно пропонуючи зацікавленим сторонам відповідний захист. Такі дії є частиною створення більш глибокого та справедливого внутрішнього ринку, який є одним з пріоритетів нинішньої Комісії ЄС.

Транскордонне перетворення пропонує ефективне рішення для компаній, які бажають переміститися до іншої держави-члена, не втрачаючи своєї правосуб'єктності або без повторного перегляду існуючих бізнесових контрактів. Перетворення є особливо привабливим для малих компаній, які не

мають достатньо фінансових ресурсів для залучення дорогих юридичних консультацій та проведення транскордонного злиття. Всі аргументи Комісії ЄС на користь законодавчого закріплення норм для регулювання транскордонних перетворень компаній базуються, зокрема, на тлі зазначеної вище практики Суду ЄС.

У світлі вищевикладених міркувань, основна ціль гармонізованого законодавства для транскордонних перетворень компаній в межах Європейського Союзу є подвійною:

- надання можливості підприємствам, особливо мікро- та малим, перетворюватися транскордонно в упорядкований, ефективний і дієвий спосіб;
- захист найбільш зацікавлених сторін, таких як працівники, кредитори та акціонери, відповідним і пропорційним чином [21].

Прийняття змін до Директиви ЄС 2017/1132 дозволить компаніям переміщуватися через кордони, змінюючи свою правову форму, врегульовану законодавством однієї держави-члена, на аналогічну правову форму в рамках законодавства іншої держави-члена. Мається на увазі забезпечення таких правових умов, при яких компанії можуть зберегти свою правосуб'єктність протягом усього процесу транскордонного перетворення без необхідності розпуску або ліквідації в державі-члені походження, і сформувати нову установу в приймаючій державі-члені.

Мета полягає в тому, щоб забезпечити підприємствам специфічну, структуровану та багаторівневу процедуру для транскордонних перетворень, яка забезпечує перевірку законності такого перетворення, спочатку компетентним органом держави-члена походження, а потім приймаючою державою-членом із врахуванням всіх відповідних фактів та інформації. Важливим елементом процедури має бути запобігання транскордонному перетворенню, якщо буде виявлено, що воно має на меті зловживання, а саме у випадках, коли воно є штучним механізмом, спрямованим на отримання

неправомірних податкових пільг або на порушення правових чи договірних прав працівників та кредиторів.

Зміни передбачають дотримання прозорості на всіх етапах транскордонного перетворення. Першим кроком у процедурі буде підготовка проекту умов транскордонного перетворення та дві цільові доповіді, адресовані акціонерам та працівникам, щодо наслідків, які матиме транскордонне перетворення. Крім того, середнім і великим компаніям необхідно буде звернутися до компетентного органу для призначення незалежного експерта, який вивчить точність проектів умов та звіти, підготовлені компанією. Письмовий звіт незалежного експерта також надає фактичну основу для оцінки, яку повинний проводити компетентний орган, зокрема, щодо ризиків зловживання, про яке йшлося вище. Звіт експерта, який буде розголошений, не може містити конфіденційної інформації, наданої компанією. Проект умов та звіти будуть оприлюднені і можуть бути прокоментовані зацікавленими сторонами [21].

Після цього компанія приймає рішення на загальних зборах щодо того, чи слід проводити транскордонне перетворення. Це рішення разом з відповідною інформацією та документами подається до компетентного органу держави-члена походження, який відповідає за вирішення питання про видачу сертифікату про попереднє перетворення.

Контроль, проведений цим органом, може складатися з двох етапів: протягом першого етапу, який обмежується одним місяцем, компетентний орган перевірить, чи є транскордонне перетворення компанії законним. Компетентний орган визначає, чи дотримані всі умови для транскордонного перетворення, визначені в Директиві та в національному законодавстві, в тому числі, чи є компанія платоспроможною, чи необхідна більшість акціонерів схвалила перетворення на загальних зборах, та чи права працівників, міноритарних акціонерів, кредиторів є захищеними в межах положень, передбачених положеннями Директиви. Під час даних перевірок також

з’ясовується, чи має компанія фіктивну або штучну реєстрацію чи оформлення.

Якщо після закінчення місячного періоду, встановленого для першого етапу розслідування, компетентний орган не матиме заперечень, він видасть компанії сертифікат про попереднє перетворення. Якщо, навпаки, після закінчення одного місяця буде визначено, що транскордонне перетворення є незаконним, даний орган відмовить компанії у видачі сертифікату про попереднє перетворення. Як альтернатива, якщо після закінчення місячного періоду компетентний орган матиме серйозні побоювання, що перетворення може виявитися незаконним, він проінформує компанію про те, що проведе глибоку експертизу щодо існування зловживань, про які йшлося вище. Поглиблена експертиза має бути завершена, і остаточне рішення повинно бути прийняте протягом двох місяців.

Якщо після перевірки компанії видається сертифікат попереднього перетворення, він буде негайно переданий компетентному органу держави-члена призначення. Потім держава-член призначення здійснюватиме перевірку стосовно тієї частини процедури, яка регулюється її національним законодавством. Компетентний орган держави-члена призначення повинен гарантувати, що перетворена компанія відповідає положенням національного законодавства про реєстрацію компаній (наприклад, чи має компанія реальне місцезнаходження на її території). Після проведення перевірки законності компанія буде внесені до комерційного реєстру держави-члена призначення та буде виключена з відповідного реєстру держави-члена походження. Після цього транскордонне перетворення набуде юридичної сили [21]. Усі контакти між комерційними реєстрами держав-членів мають здійснюватися через систему взаємоз'єднання реєстрів підприємств (BRIS) [23].

Нові положення Директиви спрямовані, зокрема, на координацію запобіжних мір і гарантій, які повинні бути надані, а також на інформацію, яка повинна бути розкрита, акціонерам і третім особам для того, щоб зробити їх захист рівноцінним на рівні всього Європейському Союзу. Фактично, у

відповідності до положень Директиви підкреслюється необхідність створення специфічних гармонізованих гарантій, особливо стосовно товариств з обмеженою відповідальністю, зокрема через їх транскордонне ведення підприємницької діяльності та їх переважне значення в економіці держав-членів, яке набуває все більшої динаміки протягом останніх десятиріч.

На сьогоднішній день, через відсутність єдиного гармонізованого законодавства, існує 28 різних національних законодавств про компанії, якими регулюється діяльність як національних компаній, так і іноземних суб'єктів підприємницької діяльності, що працюють в іншій державі-члені. Це завдає непрямої шкоди свободі заснування компаній.

Таким чином, свобода заснування відіграє вирішальну роль у розвитку внутрішнього ринку, оскільки вона дає можливість юридичним особам здійснювати економічну діяльність в інших країнах-членах на постійній основі. Для сприяння транскордонній мобільності компаній в ЄС необхідно враховувати їхні потреби та характеристики.

Однією з причин таких труднощів є те, що законодавство про компанії не є достатньо адаптованим до транскордонної мобільності в ЄС: воно не пропонує компаніям оптимальних умов з точки зору чіткої, передбачуваної та відповідної правової бази, яка може призвести до посилення економічної діяльності, зокрема, для малих та середніх підприємств.

Так, у своєму недавньому рішенні по справі Polbud Суд ЄС підтвердив право компаній здійснювати транскордонні переміщення на основі свободи заснування. Суд ЄС визнав, що свобода заснування застосовується тоді, коли зареєстрований офіс, без реального головного офісу, передається з однієї держави-члена до іншої, якщо держава-член нової реєстрації приймає реєстрацію компанії навіть без здійснення фактичної економічної діяльності на її території. У даній справі стаття 49 ДФЄС не вимагає реального здійснення економічної діяльності як передумови її застосовності. Суд ЄС також нагадав, що за відсутності гармонізації держави-члени мають право встановлювати фактори, що зв'язують компанію з національним правопорядком приймаючої

держави, і таким чином застосовувати до компаній, які прагнуть здійснити транскордонне перетворення, свої власні правові вимоги. Суд ЄС знову нагадав про свою попередню судову практику, згідно з якою, той факт, якщо зареєстрований офіс або реальний головний офіс компанії був створений відповідно до законодавства держави-члена з метою користування вигодами більш сприятливого законодавства, сам по собі не є зловживанням. У справі Polbud Судом ЄС було визнано, що національний закон, який визначає головною умовою ліквідацію компанії під час її перенесення за кордон, є невиправданим і непропорційним обмеженням і, таким чином, незаконним.

Корпоративні реструктуризації та трансформації, такі як транскордонні перетворення, злиття та поділи, є частиною життєвого циклу компаній і є природним способом для компаній зростати, пристосовуватися до мінливого середовища та вивчати можливості на нових ринках. Водночас вони також спричиняють наслідки для зацікавлених сторін, зокрема для працівників, кредиторів та акціонерів. Тому важливо, щоб захист зацікавлених сторін йшов у ногу з постійно зростаючою транснаціоналізацією корпоративного світу. Однак сьогодні правова невизначеність, часткова неадекватність, а також відсутність правових норм, що регулюють певні транскордонні операції компаній, означає відсутність чітких норм для забезпечення ефективного захисту цих зацікавлених сторін. У цій ситуації захист, наданий зацікавленим сторонам, може бути неефективним або недостатнім. Існує потреба у створення правового середовище, яке створює довіру до внутрішнього ринку ЄС, забезпечуючи гарантії проти зловживань.

Список використаної літератури:

1. Proposed 14th Company Law Directive on the cross-border transfer of the registered office of limited companies. – URL: http://ec.europa.eu/internal_market/company/seat-transfer/index_en.htm.

2. Калініна О. М. Транскордонне переміщення компаній в Європейському Союзі як реалізація свободи заснування та економічної діяльності / Становлення та розвиток науки європейського права в Україні. Liber amoricum до 70-річчя проф. В. Муравйова: монографія / за заг. ред. К. Смирнової. Одеса: Фенікс, 2017. С. 339-352.

3. Consolidated versions of the Treaty on European Union and the Treaty on the functioning of the European Union. – Brussels, 15 April 2008.

4. Case C-55/94 Gebhard [1995] ECR I-4165.

5. Case C-221/89 Factortame and Others [1991] ECR I-3905.

6. Case C-246/89 Commission v. United Kingdom [1991] ECR I-4585.

7. Case C-386/04 Centro di Musicologia Walter Stauffer [2006] ECR I-8203.

8. Case C-97/09 Schmelz [2010] ECR I-1465.

9. Case C-212/97 Centros [1999] ECR 1-1459.

12. Case C-210/06 Cartesio [2008] ECR 1-9641.

11. Case C-378/10 VALE Építési kft [2012] – URL: http://curia.europa.eu/juris/celex.jsf?celex=62010CJ0378&langl=en&type=NOT&ancre=

12. Калініна О. М. Правове регулювання діяльності компаній в Європейському Союзі : дис. … канд. юрид. наук : 12.00.14. – К., 2013. 234 с.

13. Case C-106/16 Polbud [2017] – URL: http://curia.europa.eu/juris/celex.jsf?celex=62016CJ0106&lang1=en&type=TXT&ancre=

14. Case 81/87 Daily Mail [1988] ECR 5483.

15. Case C-371/10 National Grid Indus [2011] ECR I-12273.

16. Opinion of Advocate General Kokott, Case C-106/16 Polbud. Luxembourg, 4 May 2017. – URL: http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=190333&pageIndex=0&doclang=en&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=9313590

17. Court of Justice of the European Union: Press Release № 112/17 (Judgment in Case C-106/16 Polbud). Luxembourg, 25 October 2017. – URL: https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2017-10/cp170112en.pdf
18. Gabriël van Gelder. The Polbud-Case and New EU Company Law Proposal: Expanding the Possibilities for Cross-Border Conversions in Europe. EC Tax Review. 2018. Volume 27. Issue 5. P. 260-266.
19. European Parliament resolution of 13 June 2017 on cross-border mergers and divisions. Official Journal of the European Union. Volume 61. 18.09.2018. P. 25-29. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=OJ:C:2018:331:FULL&from=ES
20. The European Pillar of Social Rights in 20 principles. URL: https://ec.europa.eu/commission/priorities/deeper-and-fairer-economic-and-monetary-union/european-pillar-social-rights/european-pillar-social-rights-20-principles_en
21. Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council amending Directive (EU) 2017/1132 as regards cross-border conversions, mergers and divisions: European Commission on 25.4.2018. Brussels. COM/2018/241 final - 2018/0114 (COD). URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM%3A2018%3A241%3AFIN
22. Directive (EU) 2017/1132 of the European Parliament and of the Council of 14 June 2017 relating to certain aspects of company law. OJ L 169. 30.6.2017. P. 46–127. URL: https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2017/1132/oj
23. Directive 2012/17/EU of the European Parliament and of the Council of 13 June 2012 amending Council Directive 89/666/EEC and Directives 2005/56/EC and 2009/101/EC of the European Parliament and of the Council as regards the interconnection of central, commercial and companies registers. OJ L 156. 16.6.2012. p. 9. URL: https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2012:156:0001:0009:en:PDF

Abstract

Калініна О. М. Переміщення компаній в межах Європейського Союзу: нові перспективи для юридичних осіб

Стаття присвячена транскордонному перетворенню компаній та фірм в межах Європейського Союзу, як способу переміщення юридичної особи до іншої держави-члена, не втрачаючи її правосуб'єктності. В статті досліджується прецедентна практика Суду Європейського Союзу щодо розвитку та становлення корпоративної мобільності як реалізації свободи заснування суб'єктів на внутрішньому ринку ЄС. Розглянута та проаналізована директива, яка в подальшому може гармонізувати законодавство про транскордонні перетворення на рівні Європейського Союзу.

Ключові слова: Європейський Союз, корпоративне право ЄС, транскордонні перетворення компаній, Суд ЄС, корпоративна мобільність, свобода заснування.

Калинина О. Н. Перемещение компаний в рамках Европейского Союза: новые перспективы для юридических лиц

Статья посвящена трансграничному преобразованию компаний и фирм в рамках Европейского Союза, как способу перемещения юридического лица в другое государство-член, без потери его правосубъектности. В статье исследуется прецедентная практике Суда Европейского Союза по развитию и становлению корпоративной мобильности как реализации свободы учреждения субъектов на внутреннем рынке ЕС. Рассмотрена и проанализирована директива, которая в дальнейшем может гармонизировать законодательство о трансграничных преобразованиях на уровне Европейского Союза.

Ключевые слова: Европейский Союз, корпоративное право ЕС, трансграничные преобразования компаний, Суд ЕС, корпоративная мобильность, свобода учреждения.

Kalinina O. M. Moving companies within the European Union: new perspectives for legal entities

The article is devoted to cross-border conversion of companies and firms within the European Union as a way of moving a legal entity to another Member State, without losing its legal personality. The article examines the case law of the European Court of Justice on the development and establishment of corporate mobility as a realization of freedom of establishment of companies in the EU internal market. The directive is considered and analyzed, which further can harmonize legislation on cross-border conversions within the European Union.

Key words: European Union, EU corporate law, cross-border conversions of companies, European Court of Justice, corporate mobility, freedom of establishment.